Sisäministeriö LAUSUNTO SM2018-00136

PO Taavila Hannele 23.04.2018

Viite
UTPJ 9/2018 vp , UTP 8/2015 vp

Asia
EU/YUTP/ EU:n sotilaallinen kriisinhallintaoperaatio EUNAVFOR MED SOPHIA –operaatio, rikostietosolun perustaminen

Sisäministeriö lausuu seuraavaa:

Tiedonvaihtoa edistävän rikostietosolun perustamista pilottiprojektina on valmisteltu viime syksystä lähtien. Se on määrä perustaa EU:n Välimerellä toimivaan ihmissalakuljetuksen vastaiseen sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon eli EUNAVFOR MED SOPHIA –operaatioon, joka perustettiin neuvoston päätöksellä YUTP 2015/778.

Rikostietosolun on tarkoitus edistää tiedonvaihtoa operaation sekä relevanttien oikeus- ja sisäasioiden virastojen välillä, joita ovat erityisesti Euroopan poliisivirasto (Europol) ja Euroopan raja- ja merivartiovirasto (Frontex). Rikostietosolun on määrä kerätä ja siirtää tietoa juuri Europolille ja Frontexille.

Rikoslajit, joihin liittyvää tietoa rikostietosolu voisi kerätä ja siirtää, ovat rajattuja ja liittyvät operaation tehtäviin. Niitä ovat ihmissalakuljetus, Libyan asevientikielto, tietyt laittoman kaupan valvontatoimet ja operaation turvallisuuteen liittyvät rikokset.

Sisäministeriö tukee rikostietosolun perustamista. Asia on tärkeä ja ajankohtainen ja EU-valtioiden sisäministerit keskustelivat siitä viimeksi kokouksessaan 8. ja 9. maaliskuuta.

Rikostietosolun tarkoitus on varmistaa, että tieto, mikä on tarpeen rikosten tutkinnassa, annetaan eteenpäin lainvalvontaviranomaisille. Tiedot tulisi saada käyttöön nopeasti, jotta tiedon käytettävyys säilyy hyvänä. Salakuljetusorganisaatioiden toiminnan paljastamiseksi ja estämiseksi reaaliaikaiseen tietojenvaihtoon eri toimijoiden kesken tulee kiinnittää erityistä huomiota. Tiedon tulisi kulkeutua EU-virastojen kautta jäsenvaltioihin. Jatkossa olisi tärkeää varmistaa kahdensuuntainen tietojenvaihto EU-virastojen ja rikostietosolun välillä. On kuitenkin muistettava, että rikostutkinta on lähtökohtaisesti jäsenmaiden lainvalvontaviranomaisten tehtävä, ei EU-virastojen.

Rikostietosolun toiminnassa on kyse tietojen jakamisesta. Tiedon ja rikosoikeudellisen todistusaineiston kerääminen on poliittisesti ja oikeudellisesti herkkä kysymys. On tärkeää, että operaation oikeusperusta (neuvoston päätös) on selkeä. Toiminnassa on tärkeä huomioida perus- ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Erityisesti ihmissalakuljetukseen saattaa liittyä henkilötietoja, joiden sensitiivisyys on huomioitava tietojen käsittelyssä.

Sisäministeriö katsoo, että rikostietosolupilotti tulee antamaan hyödyllistä tietoa siitä, millaista lisäarvoa operaatioiden avulla voidaan saada OSA-virastojen työlle. Samalla tulee myös arvioida, miten OSA-virastojen ja niiden edustajien toiminta ja osallistuminen voi hyödyttää operaatioita parhaalla mahdollisella tavalla.

LIITTEET

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi